

Per Persson Nässelblad (ca 1678-1766)

Femmänningssoldat, grenadjär, livgardist 1703-1732

Av Hans Casper Nettelbladt

I GMR (generalmönsterrullan) 1732 för Svea Livgarde (som då hette Kungl. Maj:ts Livgarde till fot) finns vid kapten *Malcolm Hamiltons* kompani en livgardist vid namn *Pähr Pährsson Nässelblad*. Han är 59 år gammal, antogs vid gardet 1719, är född i Västergötland och är gift. Om honom finns anteckningen att han är gammal, att han tjänat i 31 år och att han nu får avsked och underhåll.¹

Här har vi en person som heter *Nässelblad*, den svenska motsvarigheten till tyska *Nettelblad!* Varifrån kommer han, var har han varit soldat och hur har hans liv varit? Det visar sig att han kommer från Vittinge socken i Västmanland och att han varit soldat i 29 år, varav en stor del under det Stora Nordiska Kriget 1700-1721. Efter sitt avsked från livgardet lever han i ytterligare 34 år.

GMR 1732 ovan ger oss således dessa uppgifter om *Per Persson Nässelblad*:

född i Västergötland ca 1673
soldat sedan 1701
livgardist sedan 1719
gift

Det går att med olika rullor följa honom bakåt i tiden från Svea Livgarde via *Karl XII*:s grenadjärbataljon till Upplands femmänningsregemente till fot. Uppgifterna i GMR 1732 är delvis fel.

Tre- och femmänningsregementen till fot²

Sverige har i slutet av 1600-talet tack vare *Karl XI* (död 1697) en välövad och effektiv armé, kanske den bästa i Europa. Varje landskap har ställt upp och underhåller ett infanteriregemente om 1200 soldater indelade i åtta kompanier. Uppland har sitt infanteriregemente. Två gårdar bildar en rote, som rekryterar och försörjer en soldat. Denne får oftast ett eget torp med tillhörande markbit. I krigstid skall rotarna ersätta förluster av soldater. Marschvägar till olika tänkbara krigsskådeplatser är noga planerade.

I februari 1700 anfalls Riga av Polen, i mars angrips Holstein-Gottorp, som är allierad med Sverige, av Danmark och i september invaderas Ingermanland av Ryssland. Det stora nordiska kriget (1700-1721) börjar.

Sverige mobiliserar alla sina styrkor. Danmark besegras snabbt och tvingas till fred redan i augusti 1700. Så gott som alla landskapsregementen förs över till Baltikum eller Nordtyskland. Kvar finns nu alltför få trupper som kan skydda hemlandet. Detta är inte förberett av *Karl XI*.

Nya regementen, så kallade tremänningsregementen, sätts därför upp redan samma år genom att tre rotar tillsammans åläggs att skaffa en ny soldat. Landskapen räcker inte till utan rekryteringen sker även utanför landskapsgränserna. Så bildas Upplands tremänningsregemente till fot med rotesoldater från Uppland, Västmanland och Dalarna. Rotarna blir lovade att dessa regementen skall

blifwa brukat til landets wärn och försvar wid gränsorterne och sjökanterne här inrikes

ett löfte som dock inte hålls. Redan våren 1701 överförs alla tremänningsregementen till Baltikum. Sverige är åter utarmat på försvarstrupp.

Ytterligare regementen, så kallade femmänningsregementen, sätts därför upp 1703 genom att fem rotar tillsammans åläggs att skaffa en ny soldat. Så bildas i landet tre femmänningsregementen till fot, bland dem Upplands med rotesoldater från Uppland, Västmanland, Dalarna, Södermanland och Närke. Vid tre- och femmänningsregementena är, i motsats till vid landskapsregementena, rotebönderna inte skyldiga att ersätta manskapsförluster.

Upplands femmänningsregemente till fot

GMR 1716 med personuppgifter

Inga rullor från före 1712 finns bevarade och den första rulla som ger personliga uppgifter om *Per Nässelblad* är GMR 1716:³

Sala kompani, Lund 9/11 1716 kapten *Hindrich Wettersteen*

nr 101	 Korpral Erik Larsson Våghals avskedad vid General Mönstringen i Malmö d. 29 juni 1716. I stället transporterad ifrån N 86 Pehr Pehrsson Nässelblad	Wässmanland 34 13 gift gl stammen Kappan brukbar den övriga munderingen utsleten
------------	---	--

GMR 1716 ger oss således dessa uppgifter om *Per Nässelblad*:

född i Västmanland (inte Västergötland!)
34 år, född ca 1682 (inte ca 1673!)
soldat i 13 år, sedan 1703 (inte 1701!)
gift

vilka uppgifter bär sannolikhetens prägel. Han rekryterades redan 1703 när regementet sattes upp, vilket även framgår av anteckningen "gl. stammen".

För en del soldatnummer, men inte för alla, finns de fem rotarna angivna i rullan. För N86, varifrån *Per Nässelblad* kommer, finns inga rotar noterade; för N101 däremot, dit han transporteras, finns fem rotar i Vittinge socken antecknade. En av dessa rotar heter *Nässelsta*!

Kommer *Per Nässelblad* från Vittinge socken?

1703-1709 i hemlandet

Det finns från denna tid inga rullor och endast ett fåtal dokument bevarade på Krigsarkivet och Riksarkivet. Säkert är dock att regementet är kvar på hemorten ända fram t.o.m. 1709. Till regementschef utses *Lamoral van der Noth*.

Uppsättningen av regementet 1703 anförtros en *Johan Grundell*. Av ett rekryteringsförslag från den 7 maj 1703,⁴ undertecknat av honom, framgår det att Uppland, Södermanland, Västmanland och Dalarna ställer upp med vardera två kompanier, vilkas gemena (soldater) dock inte alla kommer från respektive landskap. Så här rekryterades Västmanlands båda kompanier:

	första komp.	andra komp.
från Västmanland	79	76
Dalarna	41	
Strömsholms län		32
Närke		12

En jämförelse med GMR 1716 ovan tyder på att det är det första kompaniet som blir Sala kompani.

I samma förslag skriver *Johan Grundell*:

...emottagit i April månad (1703) 155 man från Wesmanland...allesammans säkert bestå av ett gott och dugeligt manskap som innan kort lærer kunna göras capable till varjehanda Kongl. Majt:s tjänster; varvid billigen (skäligen) samtliga H^r Landshövdingars flit och använde omsorg uti manskapets prompte anskaffande och godhet med allmogens så goda mesnagering (ung. handhavande) är att berömma.

Eftersom landshövdingarna svarar för det praktiska anskaffandet av manskapet kan det finnas dokument härom i länsstyrelsernas arkiv. I Uppsala län finns det en hel del rullor för kompanierna från Uppland,⁵ men i Västmanlands län finns det enligt förteckningarna inga motsvarande dokument.⁶

Det finns ett antal skrivelser, alla undertecknade i Stockholm av regementschefen *Lamoral van der Noth*, från tiden fram till 1709: ⁴

11/7 1705. Om mönstringar och exercerande i maj och juni; om kasserade män, utslitna kläder, bristande vapen...

23/4 1706. Om blivande möten i alla 4 Provinserna.

8/4 1709. Om att "regementet nu för tiden vid så svaga villkor stadd är att jag befruktar... att regementet lär komma att Crepera". Befälsbrist.

1710 Slaget vid Hälsingborg ⁷

Efter katastrofen vid Poltava i juni 1709, då *Karl XII:s* hela huvudarmé kapitulerar, passar Danmark på att i augusti förklara krig mot Sverige.

I november landstiger 14.000 danskar vid Råå fiskeläge och intar Hälsingborg. På nyåret 1710 rycker de fram över Skåne och in i Blekinge med mål att förstöra Karlskrona. Vid Karlshamn vänder de dock åter för att undvika att bli avskurna från sin bas i Hälsingborg av svenska trupper.

Under tiden samlar generalguvernören i Skåne *Magnus Stenbock* alla tillgängliga trupper i Växjö, bl.a. Upplands femmänningsregemente till fot som i januari fått order att marschera från hemorten till Växjö. De flesta infanteriregementen som samlas är nyuppsatta efter förlusterna vid Poltava. Den 28 februari 1710 möts de svenska och danska trupperna strax norr om Hälsingborg. Den svenska armén består av 9.000 infanterister och 5.000 ryttare; den danska av 10.000 infanterister och 4.000 ryttare. I det fältslag som följer besegras danskarna och de flyr in i Hälsingborg. *Stenbock* stormar inte staden, men den 5 mars lämnar danskarna den sedan de stuckit ihjäl 5000 hästar och återvänder till Danmark utan att *Magnus Stenbock* ingriper.

Förlusterna blev stora. Av danskarna blev 5.000 man dödade eller sårade och 2.500 man krigsfångar. I en tryckt skrift från 1710 finns en lista över alla svenska döda och sårade: ⁸

Vid överste van der Noths Regemente

blesserade		döde	
överstelöjtnant Billstein		överste van der Noth	
reg.kvarterm. Hindrik Wettersten		underofficerare	1
löjtnant Nils Magnus Roos		korpraler och gemena	56
fänrik Daniel Segerholm		s:a	58
Lars Weinnel			
Carl Thunberg			
underofficerare	4		
trumslagare och pipare	3		
korpraler och gemena	151		
s:a	164		

Totalt

	blesserade	döde
Kavalleriet	844	361
Infanteriet	1246	446

Regementschefen *Lamoral van der Noth* stupar och överstelöjtnanten *Carl Billstein* såras, dock inte värre än att han återhämtar sig och utses till ny chef för regementet.

Detta är första gången Upplands femmänningsregemente till fot deltar i en strid. Följderna härav får man en uppfattning om från ett Förslag, uppgjort av majoren *Carl Ollonberg* i Simontorp den 16 april 1710, knappt två månader efter slaget. ⁹

För korpraler och gemena gällor:

	<i>hela regementet</i>	<i>kapten Myras kompani</i>
döda i och efter slaget	113	20
absentes eller efterblefvne	79	7
sjuka här och blesserade	319	42
vakante	77	3
præsentes	372	48
	s:a 960	120

Direkt efter slaget rapporteras för hela regementet 56 döda och 151 sårade, se ovan; knappt två månader senare har antalen stigit till 113 döda och 319 sjuka och sårade. Regimentet är starkt decimerat; av nominellt 960 man är endast 372 (39 %) närvarande, vid kapten *Myras* kompani, i vilket *Per Nässelblad* ingår, är endast 40 % närvarande.

1710-1716 I Skåne och på västkusten

Ett år efter slaget vid Hälsingborg är läget vid regementet inte mycket bättre. Ett Förslag av majoren *Carl Ollonberg*, uppgjort i Lund den 7 mars 1711 visar: ¹⁰

	<i>hela regementet</i>
kommenderade	2
absentes	-
i arrest	11
sjuka och blesserade	88
vakanser	362
närvarande	497
	s:a 960

Den 21 maj 1711 skriver den nye regementschefen *Carl Bildstein* från Örtofta utanför Lund: ⁴

Eders Höggrevl. Excellence fördristar jag i största underdån-ödmjukhet härmed berätta, hurusom detta mig Nådigst anförtrorde Regemente...sådan det kom ifrån Slaget vid Helsingborg, varest det tillfyllest gjorde sin devoir (plikt, skyldighet), som nogsamt bekant vara lärer, förledit år ej allenast legat i de slättaste (sämsta) kvarteren närmast Malmö utan ock då en lång tid på arbete i samma stad, varest Soldaten gick barfotat och slet av sig det lilla han hade övrigt av lin- och underkläder, så att de såväl av det starka arbetet som magra kosten mycket sjuknade och många sedermera blevo döde...

Vidare klagar han på att Artilleriet blivit förlagt ibland regementet, att en del kompanier kontinuerligt hållit strandvakt och blivit mycket uttröttade, att han fått nya order om att åter arbeta i Malmö (förmodligen på befästningar)...

Man ser att detta regemente framför andra alltid pressat bliver och är till befuktan att det innan kort så till Officerare som manskap aldeles bliver ruinerat, särdeles som Officerarne merendels gå så gott som nakna alldenstund de på 14 månader intet fått någon lön...havandes Soldaterna nu varken skjortor, västar eller Byxor att arbeta med utan allt är försletet så när som Blårockarna, vilka ock börja gå sönder...

Han anhåller om att få fortsätta att värva soldater och att regementets arbete lindras eller att annat regemente avlöser tills regementet blir i bättre tillstånd.

Rulla 1712 I Göteborg

Den tidigaste rulla för regementet som finns bevarad är från 1712: ¹¹

Rulla

som utvisar ändringar sedan sishållne General Mönstringen i Malmö d. 3 sept. 1710 till slutet av år 1711 sig tilldragit vid överstens *Carl Bildsteins* i Näder Anförtrorde Infanteri Regemente och Sala komp.

Förutom vad som i föregående Rulla finnes Annoterat äro allt det Præsente Manskapets Munderingar så försletne att Soldaterna nu mera intet kunna skylta sig därmed utan av frost och köld allt för mycket Crevera så att deras totale undergång befruktas.

Göteborg d. 3 Jan. Anno 1712

Jonas Mijra

Jonas Mijra är kapten för Sala kompani. Rullorna för de andra kompanierna i regementet avslutas på liknade sätt. Läget är utan tvivel mycket besvärligt, men vanligen överdriver man för att beveka sina överordnade.

Regementet har under 1711 marscherat norrut till Göteborg för att där förstärka styrkorna vid västgränsen. Vintern 1712-1713 ligger regementet i vinterkvarter i Skaraborgs län.

Den 26 augusti 1713 klagar *Carl Bildstein* i en skrivelse från Skene (35 km O Kungsbacka):⁴

Såsom vid de inkvarteringar, vilka mitt i nåder anförtrodde Regemente här i Västergötland åtnjutit esomoftast är hänt att åtskillige hemmen såsom Nämde-mäns, extraordinarie Postbönders, Rättares, Fjärdingmäns, Skogvaktares och gästgivargårdar etc. äro för inkvarteringens fritagne...

...så att icke allenast Soldaten därav till sitt underhåll lider i det att de för-mognaste och bästa hemman tages undan för bördan, utan ock Bonden själv över Tyngdens Olikhet suckar...

Och han frågar om...

...sådant är Eders Kongl. Majt:s Nådigste befallning och vilja likmätigt, emedan ingen kvartersordning något därom förmåler.

Ty fördristar jag mig - - - att anhålla om Eders Kongl. Majt:s allernådigste Resolution...

De båda här citerade skrivelserna från *Carl Bildstein* vittnar om en viss omtanke om sina soldater, vilket kanske inte är vanligt under denna tid.

GMR 1713 i Göteborg

Vid mönstringen av Sala kompani i Göteborg den 11 juni 1713 är kompaniet halverat:¹²

Sala kompani	
friska Præsentes	61
vacante	59
summa	120
varav nyvärvade	10

Hösten 1713 marscherar regementet från Västergötland och åter till Skåne för att förstärka det där stående manskpet. Hösten 1714 är Sala kompani fortfarande halverat och dessutom splittrat, vilket framgår av ett Generalförslag, daterat Sventorp (utanför Lund) den 13 december 1714:⁴

Sala kompani	
vacante	55
kommenderade till Billesholm	3
Ystedt	5
Helsingborg, Råå och Klintehamn	45
art. i Stockholm	1
sjuka i kvarteret	2
friska Præsentes	9

s:a 120

Trots att regementet nu har vakanser som uppgår till ca 40 % kommer det ett kungligt brev (*Karl XII* är enväldig!) daterat den 25 augusti 1714 om att regementets styrka skall ökas från 960 till 1200 man, d.v.s. att varje kompani skall ökas från 120 till 150 man. Detta måste ske genom värvning eller på annat sätt, t.ex. utskrivning,

och ansvarig för detta är regementschefen *Carl Bildstein*. I ett brev daterad Ystad den 19 december 1715 klagar han på att värvingen är svår och han förordar utskrivning av lösdrivare, överskottsmanskap, självskevna, försvarskarlar, häktemakare m.fl. Totalt har han 606 vakanser att fylla.

Sockensoldater och postknektar

Hjälp kommer nu från Kongl. Maj:t. I början av 1716 åläggs alla socknar att för vart 25:te mantal ställa upp en karl, de s.k. *sockensoldaterna*, och en månad senare åläggs alla posthemman, vilka hittills varit befriade från rotering, att ställa upp en karl, de s.k. *postknektarna*.

Den 11/6 1716 noteras i en skrivelse att regementet fått och kommer att få: ⁴

	från	kommit	väntas
Sockensoldater	Östergötland	89	56
	Södermanland och Livgedinget		107 i juli
	Västmanland och Dalarna		101 i juli
Postknektar		50	95

De flesta sockensoldaterna kommer således från samma landskap som regementet en gång rekryterades från.

GMR 1716 i Lund

Vid GMR den 9 november 1716 i Lund finns detta extrakt av rullan för Sala kompani: ³

	av gamla socken- post- hemmen soldater knektar		
friska närvarande	44	16	20
kommenderade	1	1	-
sjuka	2	2	1
rymda	2	2	1
föravskedade	3	-	-
övrigt	-	10	5
vakanser	40	-	-
summa	92	31	27

Av Sala kompanis ursprungliga 120 femmännings soldater från 1703 finns nu endast 47 kvar. Nya är 29 sockensoldater och 26 postknektar. Ännu finns det många vakanser.

GMR 1718 i Markie

I rullan för Sala kompani, daterad Marckie den 4 februari 1718, transporteras *Per Persson Nässelblad* från N 101 till N 99: ¹³

nr |
[99] | Erick Andersson Tärning transp. till
N 101. I stället från samma N Pehr
Pehrsson Nässelblad
| gamla stammen | Wässman | 35 | gift | Grenadier, Comend. till Norge

Per Nässelblad finns nu inte kvar vid regementet; han har kommenderats till *Karl XII:s* grenadjärbataljon.

Per Nässelblad kommer inte åter till Upplands femmänningsregemente till fot, men regementets fortsatta historia är dock så märklig att den bör återges. Större delen av regementet, 600 man, bildade 1720 tillsammans med Västgöta femmänningsregemente till fot ett garnisonsregemente i Stralsund, som 1722 får namnet H. Maj:t Drottningens livregemente. Vid Kiel-freden 1814 avstår Sverige Vorpommern till Danmark i utbyte mot Norge. Danmark i sin tur byter bort området till Preussen mot Lauenburg. Regementet kommer så 1815 i preussisk tjänst och därifrån härstammar det pommerska fysiljärregementet nr 34, kallat "Königin Viktoria von Schweden", d.v.s. den svenska drottningen Viktorias regemente. Så har två femmänningsregemente till fot, uppsatta 1703, till slut blivit ett preussiskt regemente, på 1900-talet uppkallat efter Gustaf V:s gemål drottning Viktoria! ¹⁴

Karl XII:s grenadjärbataljon

Grenadjärer är soldater som är lite förmer än de vanliga soldaterna, kanske något av ett elitförband. Vanligen bar de musköt och två handgranater – krutfyllda järnkulor om 7-10 cm diameter.¹⁵

1716 sätter *Karl XII* upp en grenadjärbataljon om sex kompanier. Sex infanteriregementen:

- Upplands femmänningsregemente
- Västgöta femmänningsregemente
- Bergsregementet
- Östra skånska regementet
- Västra skånska regementet
- Halländska regementet

sätter upp med sina bästa soldater var sitt grenadjärkompani. Soldaterna avförs inte från sina regementen utan finns fortfarande kvar i rullorna med anmärkning-
en "kommenderad till Norge". Bataljonen kan betraktas som tillfällig. Chefer blir *Johan Clausen* från 16 februari till 15 juli 1717, därefter *Georg Albrecht Stockman* fram till bataljonens upplösning 1719.

Kanske resonerar *Karl XII* så här.

"Jag är i skriande behov av ett elitförband, en grenadjärbataljon, för anfallet mot Norge. Det finns bara ett sätt att snabbt få en sådan: ta de bästa soldaterna från infanteriregementen som jag nu har på västkusten och i Skåne."

Det finns några dokument som tyder på att grenadjärerna får det något bättre (eller rättare mindre uselt!) än i sina regementen. Det kan bero på att Grenadjärbataljonen står *Karl XII* närmare än de andra regementena:¹⁶

Grenadjärer som blivit invalider lämnas inte i sticket utan överförs till Vadstena krigsmanshus:

Rulla på det manskap vid grenadjärbataljonen som blivit blesserade vid förlupna aktion med fienden och otjänliga till fortsatt krigstjänst...att föras till Vadstena

av Upplands femmännings 3 personer

Strömstad 5/10 1717 Hierta

Grenadjärer får bättre beklädnad:

Förslag på vad som rekvirerats till Grenadjärbataljonen:

Material till följande persedlar:

- 274 st Kappor
- 179 st Rockar
- 277 st Västar
- 278 par Byxor

Strömstad 22/6 1718 Stockman

Den enda rulla som finns bevarad för *Karl XII*:s grenadjärbataljon är GMR daterad Stockholm den 27 oktober 1719.¹⁷ Chef är överstelöjtnant *Georg Albrecht Stockman*. I denna rulla finns:

GMR Upplands femmännings grenadjärkompani 1719 i Stockholm

1ste kapten *Carl Stähle*

Vice Corporal |1| Pehr Nesselblad |46|16| Wässmanland |

1717 av Sal. H^f Överste Clausen Bekommit Rock, väst, Byxor, hatt. 1718 av Överste Löjtnant Stockman Skor. 1718 I från Regementet gehäng, Bantlar, Handskar, Halsduk skjorta, strumpor. Har gammal Ränsel. 1719 av Överste-löjtnant Stockman skjorta.

Kompaniet består av 96 man och har 6 vicekorpraler. Enligt denna GMR är *Per Nässelblad*:

- född i Västmanland
- 46 år, född ca 1673
- soldat 16 år, sedan 1703

Nu har *Per Nässelblad* blivit 10 år äldre!

Att grenadjärkompaniet, och troligen hela bataljonen, deltagit i anfallet mot Norge 1718 framgår indirekt av den lista på soldater som avgått från detta kompani:

Avgår.	
Sottdöda i Näsinge och Skee socknar 14 nov. 1718 - 27 april 1719	28
Sjuka i Skaraborgs län	3
Rymt 15 juni 1719	2
Dödsskjuten vid stormningen av bergfästet Gyldenlöwe 27 nov. 1718	1
Vådaskjuten i Uddevalla 21 juli 1719	1

Bergfästet Gyldenlöwe, ett av utanverken till fästningen Fredrikssten, stormas den 27 november 1718, 3 dagar före *Karl XII:s* död. Endast en soldat dör i strid under det att 28 soldater på kort tid dör sottdöden, huvudsakligen av "fältsjuka".

Kungl. Majt:s Livgarde till fot

(från 1792 Konungens Svea Livgarde till fot)

Även Livgardet deltar i belägringen av Fredriksstens fästning, bl.a. stormas bergfästet Gyldenlöwe, varvid 3 dör och 6 såras. Hälsoläget är katastrofalt dåligt; den 21 november 1718 är 27 % sjuka, den 4 december 37 %. Orsaker härtill är brister i beklädnad, hård väderlek, fläcktyfus och andra smittsamma sjukdomar. Efter *Karl XII:s* död den 30 november marscherar resterna av Livgardet tillbaka till Stockholm. Av de ca 2000 man som i september 1718 marscherade från Stockholm, mönstrar man i oktober 1719 efter återkomsten till Stockholm endast 795 man, varav hälften kasseras.¹⁸

Livgardet kompletteras 1719 med soldater från upplösta infanteriförband:

Värmlands tremänningsregemente
Västgöta tremänningsregemente
Östra skånska regementet
Grenadjärbataljonen

GMR 1721 i Stockholm

Per Nässelblad återfinns i kapten *Malcolm Hamiltons* kompani:¹⁹

nr	
RM 19	... i stället insatt samma dag (d.v.s. 25 oktober 1719)
Av Granad:	Per Perss Nesselblad 49 1719 1¼ Wess/West ---- gift
Bataljon	

RM betyder rotmästare. Den tomma kolumnen före gift visar om soldaten har något hantverksyrke.

Nu är *Per Nässelblad* 49 år, d.v.s. född ca 1672.

GMR 1722 1726 1728 1732 i Stockholm

I dessa GMR sker inga förändringar annat än i ålder och tjänstetid:²⁰

	ålder	tjänat sedan	född i	hantverk	född ca år
GMR 1722	50	1719	Wästg.	----	gift 1672
GMR 1726	53	1719	Wästg.	----	gift 1673
GMR 1728	55	1719	Wästg.	----	gift 1673
GMR 1732	59	1719	Wästgö	----	gift 1673

Nu är *Per Nässelblad* född i Västergötland, vilket troligen beror på att en slarvigt skriven förkortning av Västmanland har tolkats som förkortning av Västergötland.

I GMR 1732, se inledningen ovan!, finns anteckningen om honom:

gammal tjänt 31 år får avsked och underhåll

Här slutar spåren efter *Per Nässelblad* i de militära dokumenten. I Militära ämnessamlingar på Riksarkivet²¹ har han inte återfunnits. Kanske flyttar han hem till Västmanland?

Kyrkböcker

Ledtråden i GMR 1716 ovan visar sig vara rätt: *Per Nässelblad* kommer från Vittinge socken i Västmanland. Åren 1708-1730 får han där åtta barn:²²

namn	född	död	plats	vittnen
Anna	1708 2/8	1709	(Oxmyran)	inga släktingar
Kierstin	1710 1/3	1784	(Oxmyran)	inga släktingar
Päder	1720 nov.	1721	Oxmyran	
Margareta	1722		Oxmyran	
Brita	1724	1746	Oxmyran	Margta Olofsdr, barnets Mors syster
Erich	1726	1726	Sandatorp	
Anders	1728		Sandatorp	
Olof	1730 dec.		Sandatorp	

Moder till alla barnen är *Kierstin Olofsdotter*. Någon vigselbok finns inte före 1714 men man kan gissa att de gifter sig i slutet av 1707. Barnet *Kierstin* föds en dag efter slaget vid Hälsingborg. Efter avmarschen till Skåne 1710 återkommer *Per Nässelblad* inte till hemtrakten förrän 1719 då grenadjärbataljonen upplöses. Under tiden vid Livgardet 1719-1732 är han långa tider hempermitterad.

Husförhörslängderna är knapphändiga och finns för denna tid endast åren 1721-36, 1752-53 och 1755-57:²³

1721(?) Oxmyran	Gardeskarlen Pär Nässelblad H ^u Kierstin Mod ——— flick Kierstin
Not. Slarvigt skrivet, svårläst	
1736(?) Sandatorp	Gardeskarlen Per Nesselblad Hu Kierstin Svärmod. Hu Margeta dott. Mageta dott. Brita
1752-53 Sanda, på ägorna	gl Sold. korpralen vid Garde Pehr Nesselblad f. 1678 27/9 ej i bok natal. Hust. Kierstin Olsd. f. 1681 28/7 ävenså
1755-57 Sanda äga	Gl Gardessold. Pehr Nesselblad f. 1678 27/9 ej i bok natal. Hust Kierstin Olsd. f. 1681 28/7 ävenså

Vittinge sockens födelsebok börjar 1688, därav anteckningen "ej i bok natal". Anteckningen kan möjligtvis betyda att de inte är födda i socknen.

Per Nässelblads födelseår 1678 ligger mitt emellan 1673 och 1683 som indirekt anges i olika rullor. Kanske kommer det året sanningen närmast.

Kierstin Olofsdotters födelseår 1681 skulle innebära att *Kierstin* är 49 år när hon föder sitt sista barn *Olof*. Troligen är hon född några år senare.

Både *Per* och *Kierstin* blir över 80 år gamla:²²

död	född	plats
1766 5/1	1681 28/7	GI Soldaten Pehr Nässelblads hustru Kierstin Olsd ^f , död av Koliq... Sandatorp
1766 30/12	1678 27/9	Gamla Soldaten vid Guardie Pehr Nässelblad, död av ålderdom och Bröstvärk Sanda ägor

Not. Här anges samma födelsetider som i husförhörslängderna.

Mantalslängder

Alla mantalslängder för de intressanta åren 1703-1767 finns bevarade och i gott skick.²⁴

Märkligt nog återfinns *Per Nässelblad* i Vittinge socken endast i två av dessa:

1708 Oxmyra Soldattorp And. Hwitting
Pehr Nässelblad, hustru 5 mä Sold

1709 Soldattorp And. Hwitting
Pär Nässelblad, ingen hustru 5 m Soldat

Den första mantalsskrivningen av *Per Nässelblad* och hans hustru sker 1708 vilket stärker det tidigare antagandet att de gift sig under 1707. Åren före är *Per Nässelblad* en ogift soldat och därmed befriad från mantalspenning. Så långt stämmer det. Därefter förekommer namnet *Nässelblad* över huvud taget inte i någon mantalslängd för Vittinge socken åren 1710-1767!

I en bifogad längd "Uppå alla Mantalsfria Backstugu och Inhysesshjon med deras minderåriga barn...1766" återfinns under Vittinge socken

Sanda Pär Nässelblad 3 personer

Per och *Kierstin* är då över 80 år gamla och båda dör detta år.

Referenser

1. GMR Svea Livgarde 1732. Mikrokort K05579, kort 8/12.
2. *Leif Törnquist*: De tillfälliga regementena under stora nordiska kriget. Karolinska Förbundets årsbok 1992, s. 68-82.
Lars Ericson: Svenska knektar. Historiska Media, 1997.
3. GMR Upplands femmän. reg. t. fot 1716. Mikrokort K05786, kort 4/6.
4. Militära ämnessamlingar, M 716. Riksarkivet.
5. Länsstyrelsen i Uppsala län, Landskontoret. Handlingar rörande tillfälliga regementen 1703. GIcd:5. Uppsala Landsarkiv.
6. Länsstyrelsen i Västmanlands län, Landskontoret. Förteckning. Uppsala Landsarkiv.
7. *J. Mankell*: Svenska krigsmagtens styrka, sammansättning och fördelning... Stockholm 1865.
Arthur Stille: Kriget i Skåne 1709-1710. Stockholm 1903.
Generalstaben: Karl XII på slagfältet, del 4, s. 913-926. Stockholm 1918-1919.
Ulf Sundberg: Svenska krig 1521-1814. Stockholm 1998.
8. Årstryck 1709-1710, nr 2075. Finns bl.a. på Krigsarkivet.
9. Förteckning 388, Stora Nordiska kriget, avd. 19, vol.30, 1710. Krigsarkivet.
10. Förteckning 388, Stora Nordiska kriget, avd. 19, vol.31, 1711. Krigsarkivet.
11. Rullor 1712:1. Mikrokort K02989, kort 1/2.
12. GMR Upplands femmän. reg. t. fot 1713. Mikrokort K05785, kort 3/9.
13. GMR Upplands femmän. reg. t. fot 1718. Mikrokort K05787, kort 6/6.
14. *Generalstaben*: Karl XII på slagfältet, del 4, s. 1052. Stockholm 1918-1919.
15. Kungl. Svea Livgardes Historia, band 5, s.198.
16. Förteckning 46, Tillfälliga förband, vol. 19, Karl XII:s grenadjärbataljon. Krigsarkivet.
17. Rullor 1719:17-18. Mikrokort K03075, kort 1/6.
18. Kungl. Svea Livgardes Historia. Band 4 1660-1718, 1954; Band 5 1719-1976, 1976.
19. GMR Svea Livgarde 1721:1. Mikrokort K05573, kort 6/13.
20. GMR Svea Livgarde 1722. Mikrokort K05575, kort 8/12.
GMR Svea Livgarde 1726. Mikrokort K05576, kort 9/12.
GMR Svea Livgarde 1728. Mikrokort K05577, kort 7/11.
GMR Svea Livgarde 1732. Mikrokort K05579, kort 8/12.
21. Militära ämnessamlingar M593, Livgardet 1732-39. Riksarkivet.
22. Vittinge C:1 och C:2. Genline 2391.34 och 2391.35.
23. Vittinge AI:1 1721-1736. Genline 2391.21.26600 och Genline 2391.21.30800.
AI:2 1752-1753. Genline 2391.22.36300.
AI:3 1755-1757. Genline 2391.23.44800.
24. Mantalslängder Västmanlands län, Vittinge socken 1700-1767. Tillgängliga på Internet från SVAR.

Stockholm december 2006